

Warszawa, 14 maja 2008 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-533891-II/06/PS

00-090 Warszawa Tel. centr 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Prof. dr hab. Zbigniew Ćwiąkalski
Minister Sprawiedliwości –
Prokurator Generalny
w Warszawie

Kamerny Gornie Ministrowe

Wystąpieniem z dnia 16 czerwca 2006 r. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości w sprawie dotyczącej wątpliwości, czy w kodeksie karnym nie występuje luka, powodująca niemożność skutecznego ścigania czynu lekarza polegającego na uszkodzeniu ciała lub spowodowaniu rozstroju zdrowia dziecka poczętego.

Wątpliwości tej nie rozwiewa do końca treść art. 157a Kk, zgodnie z którym „Kto powoduje uszkodzenie ciała dziecka poczętego lub rozstrój zdrowia zagrażający jego życiu, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”

Artykuł 157a został wprowadzony do Kodeksu karnego ustawą z dnia 8 lipca 1999 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o zawodzie lekarza (Dz. U. Nr 64, poz. 729), która weszła w życie w dniu 17 sierpnia 1999 r. Nowelizacja ta była próbą realizacji postulatów zapewnienia ochrony podmiotowości prawnej dziecka poczętego. Stanowiła też nawiązanie do zmiany treści Kodeksu karnego z 1969 r. (dalej - d.Kk) spowodowanej uchwaleniem ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78). Ustawa ta m.in. wprowadzała do d.Kk pojęcie dziecka poczętego, określała zasady penalizacji zabójstwa dziecka poczętego oraz dodawała art. 156a d.Kk, którego treść jest niemal identyczna z treścią art. 157a k.k.

Przepis art. 156a d.Kk został uchylony na mocy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 139, poz. 646), a następnie przywrócony w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 maja 1997 r., sygn. akt K 26/96, OTK 1997 nr 2, poz. 19 (zob. Dz. U. z 1997 r. Nr 157, poz. 1040).

W wyroku tym Trybunał stwierdził, iż art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 139 poz. 646) jest niezgodny z art. 1 oraz art. 79 ust. 1 przepisów konstytucyjnych pozostawionych w mocy na podstawie art. 77 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz.U. Nr 84, poz. 426 z późniejszymi zmianami) przez to, że ograniczył prawną ochronę zdrowia dziecka poczętego do tego stopnia, że pozostałe środki prawne nie spełniają wymogu dostatecznej ochrony tej wartości konstytucyjnej.

Trybunał uznał bowiem, że "uchylenie art. 156a spowodowało takie ograniczenie intensywności ochrony zdrowia dziecka poczętego, iż pozostałe po derogacji tego przepisu środki prawne służące tej ochronie nie spełniają wymogów «dostatecznej ochrony». Z tego powodu należy uznać uchylenie art. 156a za naruszenie konstytucyjnych gwarancji przewidzianych dla ochrony zdrowia dziecka poczętego, mających swoją podstawę w art. 1 oraz 79 ust. 1" tzw. Małej Konstytucji.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż przepis art. 157 a Kk przewiduje sankcję za uszkodzenie ciała dziecka poczętego lub spowodowanie rozstroju jego zdrowia. Podkreślenia wymaga, iż podmiotem tego przestępstwa może być każdy, nie tylko lekarz, przy czym warunkiem przestępności jest umyślność spowodowania skutku, o którym mowa w tym przepisie, co wynika z zasady wyrażonej w art. 8 Kk.

Działanie w zamiarze spowodowania uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia zagrażającego życiu dziecka poczętego, w szczególności przez lekarza, w praktyce jest

jednak czymś zupełnie wyjątkowym. Najczęściej jest ono rezultatem karygodnej lekkomyślności lub niedbalstwa (świadomego albo nieświadomego naruszenia obowiązku wymaganej ostrożności), które obecnie pozostaje bezkarne. Jest to poważna i dolegliwa luka w regulacji prawnej, która wymaga pilnego usunięcia (tak: A. Marek, w: „Kodeks karny. Komentarz” DW ABC 2005, podobnie J. Potulski w komentarzu do art. 157a Kk - Lex/el 2003).

Rzecznik Praw Obywatelskich podziela przytoczone stanowisko komentatorów. Wydaje się bowiem, iż praktyka stosowania powołanego przepisu art. 157a Kk przez organy postępowania dowodzi, iż nie spełnia on wskazanego w powołanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego wymogu dostatecznej ochrony zdrowia dziecka poczętego.

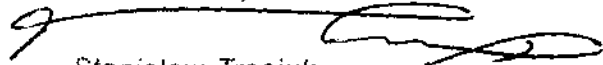
Z uzyskanej przez Rzecznika odpowiedzi wynikało, iż projekt stosownych zmian art. 157a k.k. został skierowany do Sejmu.

O ile jednak Rzecznikowi wiadomo, projekty zmian w Kodeksie karnym będące obecnie przedmiotem procesu legislacyjnego nie zawierają tych poprawek.

W związku z powyższym, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o zajęcie stanowiska wobec przedstawionego zagadnienia a także o poinformowanie Rzecznika, czy prowadzone są obecnie prace zmierzające do znowelizowania omawianego przepisu poprzez dodanie formy nieumyślnej przestępstwa wymienionego w art. 157a § 1 Kk.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich